

KØBENHAVNS
UNIVERSITET

Favrskov
Kommune

VIBORG
KOMMUNE

Nørreådalens Landskabsråd

Referat 2. møde i Nørreådalens Landskabsråd

24. juni 2024, kl. 16-20

Løvskal Hus, Løvskal Landevej 18, Løvskal, 8850 Bjerringbro

Mødedeltagere

Nørreådalens Landskabsråd

- Martin Christian Molbo, forperson, lodsejer (MCM)
- Karen Lagoni (S), næstforperson, Randers Kommunes (KL)
- Søren Krog Jensen, lodsejer (SKJ)
- Keld Lanng, lodsejer (KLA)
- Martin Holm Kristensen, lodsejer (MHK)
- Svend Kuhr Lajer, lodsejer (SKL)
- Therese Simonsen Straarup, lodsejer (TSS)
- Kristiane Klindt, lodsejer (KK)
- Jørgen Klaris, Tapdrup Borgerforening (JK)
- Lone Frandsen, Ålav for Nørreå og Gudenå/Løvskal egnens Lokalråd (LF)
- Susanne Kraft, VibLand, Kvorning Borgerforening (SK)
- Morten Dam Rasmussen, Ørum IF (MDR)
- Mette Høst Hammershøj, Nørreå Natur og Fritidscenter (MHH)
- Lars Mogensen, Danmarks Naturfredningsforening (LMG)
- Thorkil Danielsen, Friluftsrådet (TD)
- Asbjørn Jensen, Ørum-Møllerup Jagtforening/Hammershøj og Omegns Jagtforening (AJ)
- Max Roger Thomsen, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark (MRT)
- Eja Lund, Velas (EL)
- Flemming Hermann, Energi Viborg Vand (FH)
- Mette Risager, LAG Randers-Favrskov (MR)
- Lars Mogensen (LA), Viborg kommunes Klima- og Miljøudvalg (LMO)
- Søren Gade (S), Favrskov Kommunes (SG)
- Thomas Møller Schmidt, Viborg Kommune (TMS)

Observatør

Anna Johanne Sünksen, Fugleværnsfonden

Sekretariat

- Jørgen Jørgensen, Viborg Kommune (JJ)
- Carina Pilgaard, Viborg Kommune (CP)
- Martin Bjørk Christensen, Randers Kommune (MBC)
- Heidi Jensen, Favrskov Kommune (HS)
- Peter Sig Kristensen, Projektleder, VE-planlægger, Viborg Kommune (PSK)

Der var afbud fra Fugleværnsfonden v/Thomas Færgemand, lodsejer (TF); Line Mathiasen, Randers Tegl/Hammershøj Teglværk (LM); Ole Sommer Bach, Randers Regnskov (OSB); Lone Søderkvist Kristensen, Københavns Universitet, observatør, (LSK).

Nørreådalens Landskabsråd

Jørgen Bidstrup, Naturstyrelsen (JB) Andreas Kyhn Brejnholt, lodsejer (AKB), Andreas Hartvigsen, lodsejer (AH) og Christian Børgesen, LandboForeningen Midtjylland (CB) deltog ikke.

A. Besøg hos forperson Martin Molbo

Martin Molbo gav et spændende indblik i conservation agriculture - en dyrkningsform med reduceret jordbearbejdning, hvor der altid er plantedække og aldrig den samme afgrøde 2 år i træk på det samme sted. Martin praktiserer denne dyrkningsform på sine egne jorde og har gjort det med stor succes i 5 år.

B. Dagsorden

1. Velkomst
2. Siden sidst
  - a) Kort status for vådområde- og lavbundsprojekter og jordfordeling v./sekretariatet.
  - b) Nyhedsbrev v./sekretariatet.
3. Status for landskabsobservatoriet
  - a) Landskabsobservatoriets opgaver
  - b) Status herunder seminar i ultimo september 2024
4. Oversigt over projekter og potentielle arbejdsgrupper
5. Arbejde med strategiernes prioriterede projekter
  - a) *Sammenhængende stiforløb Viborg til Randers*
  - b) *Forvaltningsgrundlag for vandet*
6. Aftensmad
7. Andre projekter
  - a) *Nørreå Natur og Fritidscenter*
  - b) *Storkerede projekt*
8. *VE anlæg i Nørreådal*
9. Eventuelt
  - Pressemeddelelse
  - Datoer for kommende møder

Referent: Carina Pilgaard og Jørgen Jørgensen

Ad. 1

MCM bød velkommen

Ad. 2

a) JJ gennemgik status for vådområde- lavbunds- og klima-lavbundsprojekter i oplandet til Nørreåen i Viborg Kommune (præsentation vedlagt). Der blev efterspurgt status fra de øvrige kommuner. Dette vil blive medtaget på kommende møder.

Der blev spurgt til fastlæggelse af vandspejlet i projekterne og JJ svarede, at det er en konkret faglig vurdering i det enkelte projekt bl.a. baseret på beregninger af CO₂ og/eller kvælstoftilbageholdelsen og fastlæggelse af projekt- og påvirkningsgrænserne.

Nørreådalens Landskabsråd

b) CP orienterede om udsendelse af nyhedsbrev om aktiviteter og projekter i Ø-området og om oprettelse af en hjemmeside for landskabsrådet.

Der var opbakning til at nyhedsbrevet fremover målrettes hele Nørreådal. I forhold til hjemmesiden blev det præciseret, at den skal repræsentere alle tre kommuner og at der skal være nem direkte adgang. Landskabsrådet tilsluttede sig at navne og kontaktinfo på landskabsrådes medlemmer skal være offentligt tilgængeligt på hjemmesiden. Sekretariatet indsamler tilladelse hertil fra de enkelte medlemmer.

Ad. 3

JJ gennemgik et kommende landskabsobservatories opgaver og status for processen (præsentation vedlagt) og bemærkede bl.a., at etableringen (ligesom etableringen af landskabsrådet) er en del af Plan22+ projektet og at landskabsobservatoriets første opgaver er fastlagt i projektbeskrivelsen for Plan22+.

Der var en drøftelse af et landskabsobservatories funktion og relevans også set i forhold til landskabsrådets status og rolle.

JJ nævnte, at landskabsrådet er et organ, hvor lokalsamfundet har mulighed for at mødes og i fællesskab drøfte og igangsætte projekter, og med udgangspunkt i forskellige baggrunde og holdninger, har mulighed for at drøfte hvordan landskabet kan udvikles. Landskabsobservatoriet er tænkt som et fagligt forum, der kan indsamle og analysere data om landskabet og dermed bidrage til og rådgive landskabsrådet i dets arbejde. Det er i projektbeskrivelsen foreslået, at landskabsrådet bliver repræsenteret i landskabsobservatoriet og dermed får medindflydelse på landskabsobservatoriets fremtidige opgaver.

Der afholdes et inspirationsseminar den 19. september i tidsrummet ca. 16-20. Seminaret skal give yderligere inspiration og ideer til etablering af landskabsobservatoriet. I vil modtage endelig invitation medio august.

Ad. 4

JJ viste en oversigt over landskabstrategiens prioriterede projekter samt det projekt, der blev foreslået på rådets første møde. JJ henviste desuden til forretningsordenen og nævnte, at landskabsrådet kan nedsætte arbejdsgrupper og følgegrupper, der arbejder med realisering af projekter eller relevante problemstillinger. Arbejdsgrupperne kan også have deltagelse af lokale interessenter/repræsentanter udenfor landskabsrådets rækker. Afhængigt af opgavens karakter og indhold varetages arbejdsgruppeledelsen af repræsentanter for landskabsrådet, personer udpeget af landskabsrådet eller de kommunale forvaltninger.

Sekretariatet har siden første møde i landskabsrådet modtaget flere forslag til nye projekter, og det blev drøftet hvordan disse kan indgå i landskabsrådets arbejde. Det blev besluttet at sekretariatet til næste møde præsenterer et begrundet oplæg til prioritering af indkomne forslag til landskabsrådets beslutning.

Denne procedure indskrives som tilføjelse i forretningsordenen til godkendelse på næste møde, og følges fremover i forbindelse med nye forslag.

Ad. 5

a) CP redegjorde for status (præsentation vedhæftet) og foreslog, at der bliver nedsat en arbejdsgruppe, der, med MRs formulering kan komme med oplæg til en rekreativ infrastruktur: Hvordan binder vi de eksisterende stiforløb sammen, samtænker støttepunkter med kano- og kajakophalerpladser osv.

Nørreådalens Landskabsråd

Der var bred opbakning til dette, og det blev nævnt, at der kan hentes inspiration fra Gudenåen/pramdragerstien, Bramslev Bakker i Mariager Fjord Kommune, og at det kunne være attraktivt også med en kobling til hærvejen.

Det blev besluttet at samle tilmeldingen til arbejds- og følgegrupper sidst på mødet.

b) JJ præsenterede de foreløbige tanker om udarbejdelse af et ideoplæg til et samlet forvaltningsgrundlag for vandet i ådalen (præsentation vedhæftet). JJ nævnte, at ideoplægget også er en del af Plan22+ projektet, at det præsenterede tager udgangspunkt i beskrivelsen af det prioriterede projekt i landskabsstrategien og kommissoriets bemærkninger om behovet for en fysisk planlægning for ådalene, som dels kan håndtere de udfordringer klimaændringerne giver i forhold til arealanvendelse og landskabsforvaltningen i bred forstand, dels kan integrere de forskellige udviklingsmål, der er i spil for natur, biodiversitet, miljø og klima.

Viborg Kommune vil være projektleder på projektet, da det er tæt knyttet til en række myndighedsopgaver, og vil meget gerne have tilknyttet en følgegruppe. Der vil efter udarbejdelsen af et ideoplæg skulle søges finansiering til udarbejdelse af egentlige forundersøgelser og realiseringsprojekter.

Det blev i drøftelserne understreget, at den regionale landskabsstrategi jo udgør en helhedsplan for ådalen og der ikke med dette projekt skal ændres på strategien, samt at landbruget skal indtænkes i projektet. JJ var enig heri og nævnte, at ordet "helhedsprojekt" er tænkt som et signal til en kommende rådgiver om, at det er alle de elementer og virkemidler, der er nævnt på sliden (og i landskabsstrategien), der skal samtænkes til et teknisk/fagligt ideoplæg til et samlet forvaltningsgrundlag for vandet i ådalen.

Der blev spurgt om videreførelse af vådområde og lavbundsprojekter ikke burde afvente et nyt forvaltningsgrundlag?

JJ understregede, at det ikke er en mulighed med de forpligtigelser kommunerne har i forhold til de nationale mål for udtagning af lavbundsarealer.

Det blev i debatten også nævnt:

- at det med alle vådområde og lavbundsprojekter, der er gennemført, kan være svært at se, at der er så mange "brikker" tilbage i landskabet at flytte med?
- at et sådant projekt jo giver mulighed for at integrere en række af de målsætninger og prioriterede projekter, der er nævnt i strategien (landskabskvaliteter, naturværdier, større sammenhængende græsningsarealer, biomassehøst) og et storkeredeprojekt

Ad. 7

a) MHH gennemgik baggrund og status for projektet (præsentation vedhæftet). MHH redegjorde for at på grund af projektets omfang og økonomiske størrelse var det, der var allermost brug for, professionel rådgivning til det videre forløb, specielt i forhold til bygherrerollen og finansiering.

TMS lovede, at Viborg Kommune ville tage spørgsmålet med hjem og drøfte mulighederne.

b) LMG redegjorde for projektforslaget og nævnte i den sammenhæng, at storken var en god indikator for en divers ådal både landskabs- og biodiversitetsmæssigt. Opsætning af reder kan i den sammenhæng også ses som en driver for at gøre andre plejetiltag i ådalen.

Nørreådalens Landskabsråd

LM lagde op til, at der blev nedsat en arbejdsgruppe, der kan arbejde med projektet.

Ad. 8

JJ nævnte indledningsvist, at landskabsrådet i efteråret skal drøfte et oplæg til fysisk planlægning for ådalen udarbejdet af KU. Der vil være tale om et oplæg til, hvordan den grønne omstilling i det åbne land kan integreres i fremtidig kommunal planlægning i forhold til, bl.a.:

- lavbundsarealer,
- skovrejsning
- det grønne Danmarkskort og
- VE-projekter

PSK redegjorde for status for VE-projekter i Viborg Kommune, der kan berøre Nørreådalen, herunder status for den politiske beslutningsproces. Præsentation er vedhæftet.

I forbindelse med tilslutning af VE-anlæg afsættes midler til lokalområderne via Grøn pulje. Midlerne kan f.eks. være til udvikling af natur- eller fritidsrelaterede projekter i Nørreådalen. Når der er en åben ansøgningsrunde, orienteres de nærmeste naboer og lokale borgerforeninger pr. brev. Derudover informeres via viborg.dk og annoncer.

Præsentationen affødte en del reaktioner og diskussion. Der blev efterspurgt et kort, der viser den præcise placering af et ansøgt anlæg i forbindelse med teglværket. Kortet er indsat i den vedhæftede præsentation.

Det blev desuden af SVK og KL tilkendegivet, at efter deres opfattelse var Viborg Kommunes proces i forhold til det konkrete projekt ved teglværket sket bag om ryggen på lokalbefolkningen. PSK og TMS noterede sig synspunktet, men var ikke enige og henviste til de offentlige politiske dagsordener og beslutningsreferater (link: [Byrådet - Multisalen/rådhuset \(viborg.dk\)](#)) og artikler, med kort over projektområdet, i den lokale presse. Det skal bemærkes, at *det endnu ikke er besluttet, om den konkrete sag skal igangsættes*. LMO tilkendegav, at det er en fulgt ud gennemskuelig proces, hvor borgerne inddrages, og i sidste ende er op til politisk beslutning.

Ad. 9

Det forventes, at der parallelt med udsendelsen af referatet og etableringen af hjemmesiden udsendes en pressemeddelelse, der fortæller at rådet er nedsat og er trukket i arbejdstøjet.

Der blev nedsat følgende grupper:

Arbejdsgruppe: Storkeredeprojekt

- Mette Risager, LAG Randers-Favrskov
- Lars Mogensen, Danmarks Naturfredningsforening
- Kristiane Klindt, lodsejer
- Mette Høst Hammershøj, Nørreå Natur og Fritidscenter

Arbejdsgruppe: Rekreativ infrastruktur

- Keld Lanng, lodsejer
- Susanne Kraft, VibLand, Kvorning Borgerforening
- Mette Risager, LAG Randers-Favrskov

KØBENHAVNS
UNIVERSITET

Favrskov
Kommune

VIBORG
KOMMUNE

Nørreådalens Landskabsråd

- Thorkil Danielsen, Friluftsrådet
- Therese Simonsen Straarup, lodsejer
- Max Roger Thomsen, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark

Arbejdsgrupperne er ikke nødvendigvis statiske. Der kan tilføjes medlemmer efter behov.

Følgegruppe: Forvaltningsgrundlag for vandet

- Martin Molbo, forperson, lodsejer
- Lone Frandsen, Ålav for Nørreå og Gudenå/Løvskaal egnens Lokalråd
- Søren Krog Jensen, lodsejer
- Svend Kuhr Lajer, lodsejer
- Eja Lund, Velas

Jørgen Bidstrup, Naturstyrelsen har efter mødet tilkendegivet, at de også gerne vil deltage i følgegruppen.

Efter mødet er de to kommende ordinære møder fastlagt til

- **21. oktober ca. 16-20**
- **28. november ca. 16-20**

JJ orienterede afslutningsvist om, at han går på pension med virkning fra 1. september 2024 og derfor ikke deltager i kommende møder. Han takkede for det mangeårige samarbejde om Nørreådal og gav udtryk for, at det for ham personligt havde været sjovt, spændende og berigende at deltage i processen sammen engagerede medlemmer af strategigrupper og landskabsråd, andre myndigheder og med Københavns Universitets ekspertise som en værdifuld støtte.